

Quicksan soortenbescherming t.b.v. bomenkap Niftarlakeplantsoen

Projectgegevens

Opdr. gvr.: Gemeente Utrecht
Betreft: Quicksan soortenbescherming
Plaats: Utrecht, Vechtpantsoen/Fortlaan
Datum: 30-10-2017

Project: Bomenkap Niftarlakeplantsoen
Uitvoering: Ruimte voor Advies BV
Contactpersoon:
Tel.nr.:

1. Aanleiding en doel

Gemeente Utrecht renoveert het Niftarlakeplantsoen en kap van een deel van het bomenbestand is onderdeel van de voorgenomen werkzaamheden. Hiervoor vraagt de gemeente een kapvergunning aan. Een verplicht onderdeel bij de aanvraag van een kapvergunning is het onderzoek naar (mogelijke) effecten van de ingreep op beschermde soorten. In eerste instantie voldoet een verkennend onderzoek ofwel quickscan. Een quickscan kan veel uitsluiten, maar in andere gevallen leidt het tot mitigerende maatregelen, verdiepend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk, bijvoorbeeld wanneer kap leidt tot het aantasten van jaarrond beschermde nesten of verlies van een belangrijk leefgebied van vleermuizen.

2. Beschrijving plangebied en ingreep

Het onderzoeksgebied betreft het bosachtige deel van het Niftarlakeplantsoen op de hoek Vechtpantsoen en Fortlaan. De herinrichtingsmaatregelen voorzien in de velling/kap van 73 velvergunningsplichtige bomen. Het gaat om voornamelijk canadese populier met forse stamdiameters tot wel 1 meter voor de grootste exemplaren en enkele Eenstijlige meidoorn, Gewone esdoorn, Zwarte els en Gewone es. Het park bestaat, naast bomen, uit inheems bosplantsoen met een verruigde ondergroei van Gewone braam en Grote brandnetel. De ligging van het plangebied met de te vellen bomen is weergegeven in afbeelding 1. Deze is gebruikt als basis voor de quickscan.

3. Methode

Het projectgebied is visueel met behulp van een verrekijker en indien nodig zaklamp onderzocht op aanwezigheid van nesten en holtes. Alle bomen zijn bekeken en beoordeeld. Het veldbezoek is op 07 september 2017 uitgevoerd door , erkend ecoloog van bureau Ruimte voor Advies. Vanwege de geschiktheid van een boom voor vleermuizen is reeds één inventarisatieronde t.b.v. paarverblijven van vleermuizen uitgevoerd op 28 september 2017. Dit vond plaats met een bat-detectector (Pettersson D240x) en zichtwaarnemingen.

Tabel 1. Overzicht veldbezoek quickscan bomen Niftarlake

Datum	Omstandigheden	Tijdstip
07 sep 2017	23°C, halfbewolkt, ZW 2	's middags
28 sep 2017	18°C zwaarbewolkt, ZW4	's avonds

4. Resultaten en effectbeoordeling

4.1 Broedvogels - jaarrondbeschermde verblijfplaatsen en algemene broedvogels

Er werden geen jaarrond beschermde nesten van broedvogels aangetroffen. In theorie zijn de forse populieren geschikt als nestlocatie voor roofvogels (met name buizerd en sperwer) en roeken. Echter, nesten of verblijfplaatsen ontbraken. De bomen waren volledig met een verrekijker inspecteerbaar. Dit is uitgebreid gedaan vanuit verschillende kijkhoeken. Geschikte holtes ontbreken eveneens. Nader onderzoek naar effecten op jaarrond beschermde nesten of maatregelen ten aanzien van bovenstaande soorten zijn derhalve niet aan de orde.

Verder zijn tijdens het broedseizoen diverse algemene broedvogels te verwachten. De soorten merel, boomkruiper, koolmees, pimpelmees, winterkoning, zwartkop, roodborst, meerkoet en waterhoen zijn in het struweel of rond de watergangen aangetroffen. De ruige ondergroei, het struweel en de klimopbegroeiing in de stammen zorgen voor volop broedgelegenheid. Voor algemene broedvogels is het onderzoeksgebied derhalve geschikt en geldt dat de kap/veling tijdens het broedseizoen leidt tot verstoring of vernieling van nesten van deze soorten en andere zangvogelsoorten.

4.2 Vleermuizen - verblijfplaatsen

Van de bomen in en rond de projectlocatie bleek in potentie één boom geschikt als mogelijk zomer- en/of paarverblijf van vleermuizen. Bij andere bomen ontbraken hiervoor de benodigde holten, scheuren en grotere loszittende stukken schors. De mogelijk geschikte boom heeft forse stamschade op de plek van een afgebroken, eertijds zware, zijtak. De schade is deels overgroeid, waardoor een open ruimte achter de schors is ontstaan. Deze ruimte was met een ladder bereikbaar om nader te inspecteren. Deze bleek geschikt voor kleine aantallen boombewonende soorten. De holte liep naar boven door tot in de stam. Er waren geen soorten aanwezig, maar te verwachten zijn exemplaren van de ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en in mindere mate watervleermuis (alleen zomerverblijfplaats). Voor gebruik als kraam- en winterverblijfplaats bleek de holte nagenoeg ongeschikt; voor potentiële winterverblijfplaatsen is de plek waarschijnlijk niet vorstvrij. Om alvast een indruk te krijgen van het gebruik is de locatie eind september in de avonduren onderzocht op najaarsgebruik door vleermuizen. Gewone dwergvleermuis bleek baltsend aanwezig rondom de aangrenzende bewoning (nabij het scoutinghuis). Overige vleermuisactiviteiten in het plantsoen en rondom de bomen bleef beperkt tot enkele foeragerende Gewone dwergvleermuizen en een Laatvlieger. De conclusie is als volgt: één boom, een canadese populier met stamschade, is mogelijk geschikt als zomer- of paarverblijf van vleermuizen. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn jaarrond beschermd. Voor het aantasten of vernielen van verblijfplaatsen zijn mitigerende/compenserende maatregelen nodig en is een ontheffing of verklaring van geen bedenkingen (vvgb) verplicht. Inmiddels is echter besloten de boom met potentiële vleermuisholte te sparen.

4.3 Vleermuizen - vliegroute en foerageergebied

Hoewel de activiteiten van vleermuizen tijdens de avonduren op 28 september laag waren, kunnen we het gebruik van de bomen als onderdeel van een vliegroute niet geheel uitsluiten. Maar de kap heeft geen wezenlijke negatieve gevolgen voor het functioneren van een eventuele vliegroute vleermuizen. Er resteren voldoende bomen en andere opgaande

beplanting in het onderzoeksgebied om in deze functie te voorzien. Bovendien blijven er in de directe omgeving voldoende zware boombeplantingen in stand om deze functie over te nemen. Een negatief effect zal daarom niet optreden. Van verlies van essentieel foerageergebied is eveneens geen sprake. Tussen en rond de populieren zullen allicht vleermuizen foerageren maar het kleinschalig parklandschap langs de Vecht is uitermate geschikt als jachtgebied. Bovendien verdwijnt slechts een deel van de opgaande begroeiing. Alternatieven zijn dan ook volop aanwezig in de directe omgeving; ook voor de baltsende Gewone dwergvleermuis die is aangetroffen nabij het scoutinghuis. Nader onderzoek naar effecten op foerageergebied of vliegroutes achten we daarom niet noodzakelijk.

4.4 Overige soorten (grondgebonden zoogdieren, vissen, amfibieën, reptielen, ongewervelden)

In het onderzoeksgebied leven hoogstwaarschijnlijk algemene kleine zoogdieren zoals veldmuizen en woelmuizen. Mogelijk komen ook kleine marterachtigen zoals wezel en hermelijn voor. Zeldzamere of beschermde soorten zoals steenmarter, boommarter, das en eekhoorn sluiten we in het Niftarlakeplantsoen uit. Er zijn geen recente waarnemingen bekend behalve mogelijk een foeragerende eekhoorn, maar er zijn geen sporen aangetroffen tijdens het veldbezoek die wijzen op een verblijfplaatsen (geen voedsel-/prooiresten, geen uitwerpselen, nesten of holtes). Het onderzoeksgebied is geschikt voor algemene amfibieën als de bruine kikker en gewone pad. Ook andere algemene amfibieën zoals de bastaardkikker en kleine watersalamander komen naar alle waarschijnlijkheid voor. Deze soorten staan op de vrijstellingslijst van de provincie Utrecht en het is redelijkerwijs niet nodig (en mogelijk) om speciale maatregelen ten aanzien van deze soorten te treffen met betrekking tot de algemene zorgplicht. Overige beschermde soorten worden niet verwacht. Hooguit voor enkele plantensoorten die onder de Flora- en faunawet beschermd waren (waaronder daslook) is de ondergroei van de bosrand geschikt, maar voor de onder de Wet natuurbescherming beschermde plantensoorten ontbreken de zeer specifieke standplaatsvereisten. Beschermde flora kunnen we daarom uitsluiten.

5. Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

Soortgroep	Aanwezigheid	Effect	Aanbevelingen
Flora - beschermde soorten	niet	geen	geen
Vleermuizen - verblijfplaatsen	mogelijk	mogelijk	zie 5.2
Vleermuizen - vlieg-/foerageroutes	mogelijk	geen	geen
Zoogdieren - gebouwbewonend	niet	geen	geen
Zoogdieren - grond-/boombewonend	niet	geen	geen
Zoogdieren - vrijgestelde soorten	aanwezig	mogelijk	zie 5.4
Vogels - jaarrond beschermde nesten	niet	geen	geen
Vogels - algemene broedvogels	aanwezig	mogelijk	zie bij 5.3
Amfibieën/reptielen - vrijgestelde soorten	mogelijk	geen	n.v.t.
Amfibieën/reptielen - overige soorten	niet	geen	geen
Overige soortgroepen - alle soorten	niet	geen	geen

5.2 Aanbevelingen, vliegroute verblijfplaatsen vleermuizen

Inmiddels is besloten de boom met mogelijke vleermuisverblijfplaats te sparen. Dit betekent dat het uitvoeren van nader onderzoek naar effecten op vleermuizen niet nodig

is, mits eventuele straatverlichting dusdanig wordt toegepast dat de holte niet direct belicht wordt. Onderstaande aanbevelingen zijn daarom uitsluitend van toepassing indien toch besloten wordt de boom te kappen of rigoreus te snoeien, bijvoorbeeld wanneer de boom gevaar zou opleveren.

Alleen indien kap op rigoreus terug snoeien gewenst of noodzakelijk is:

Optie 1: Verdiepend onderzoek door een deskundige in de vorm van vier gerichte veldbezoeken (2x in de periode 15 april - 15 augustus en 2x in de periode 15 augustus - 1 oktober) conform de richtlijnen van het Vleermuisprotocol 2017 is noodzakelijk om te onderzoeken of de kap van de betreffende populier inderdaad leidt tot het verdwijnen van zomer- of paarverblijfplaatsen van vleermuizen.

Uitvoer van de kap van deze boom in 2017 is bij deze optie niet mogelijk. Houdt daarnaast rekening met de doorlooptijd van een eventuele aanvraag van ontheffing (20 weken) of vvgb (26 weken). Een ontheffing of vvgb kan pas na het laatste veldbezoek worden aangevraagd. Concreet betekent dit dat kap kan plaatsvinden vanaf september 2018 (indien geen vleermuizen aangetroffen) of winter 2018 (indien wél vleermuizen aangetroffen). Daarnaast gelden gewinningstijden voor vervangende voorzieningen. Het onder ecologische begeleiding preventief ophangen van vleermuiskasten is aan te bevelen zodat gewinningstijden niet tot verdere vertraging leiden.

Optie 2: Kandelaber de boom in plaats van kap/velling en handhaaf de stam tot een hoogte van 2 m bóven de stamschade. Hierdoor blijft de holte in stand en het mogelijke gebruik door vleermuizen functioneel. Voer dit uit buiten de voor vleermuizen kwetsbare periode of buiten de periode dat de holte als verblijfplaats in gebruik kan zijn. De periode december tot maart is het meest geschikt om de werkzaamheden uit te voeren.

5.3 Aanbevelingen algemene broedvogels

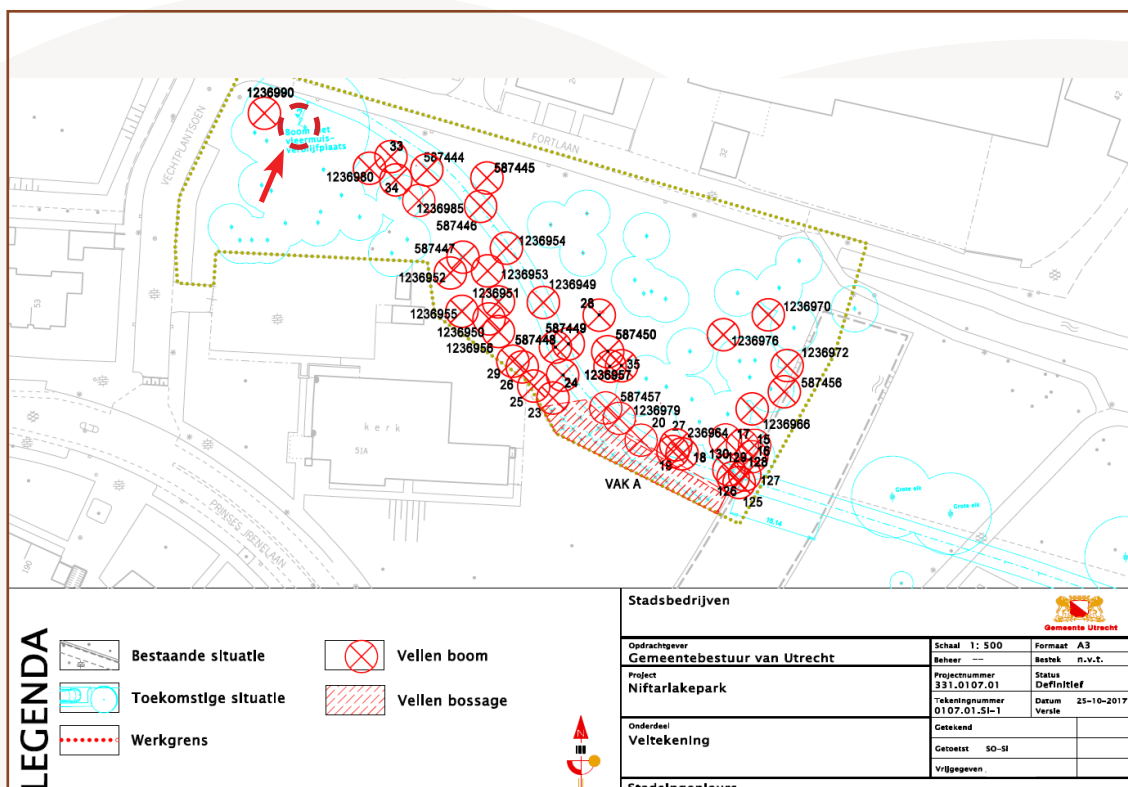
T.a.v. algemene broedvogels: door de grote kans op broedgevallen binnen invloedssfeer van de werkzaamheden is uitvoering buiten het broedseizoen noodzakelijk, tenzij een rigoreuze broedvogelcheck uitwijst dat er geen broedgevallen zijn. Overigens is werken buiten de broedperiode (in het algemeen gesteld tussen half maart en half juli) een richtlijn die is opgenomen in de gedragscode van de gemeente Utrecht. Uitsluitend van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn, bezette nesten mogen nooit aangetast worden; wordt een broedgeval aangetroffen dan wordt de kap van de betreffende boom uitgesteld tot het moment dat de vogels het nest op eigen kracht definitief verlaten hebben. Wees alert op vroege en met name late broedgevallen van duiven (Houtduif, Turkse tortel) in klimopbegroeiing!

5.4 Aanbevelingen: algemene zorgplicht

- Voor alle in het wild levende wezens geldt de algemene zorgplicht, dus ook voor de soorten die onder de provinciale vrijstelling vallen. Dit houdt in dat nadelige gevolgen voor dieren en planten (beschermd of onbeschermd) naar redelijkheid zoveel mogelijk voorkomen dienen te worden. In dit specifieke geval zijn overigens naar verwachting geen maatregelen nodig in het kader van de zorgplicht.

- Voor alle in het wild levende wezens geldt de algemene zorgplicht. Dit houdt in dat nadelige gevolgen voor dieren en planten (beschermd of onbeschermd) naar redelijkheid zoveel mogelijk voorkomen dienen te worden. In dit specifieke geval zijn overigens naar verwachting geen maatregelen nodig in het kader van de zorgplicht.

Afb. 1: Begrenzing onderzoeksgebied (rood kader) met te kappen/vellen bomen en de te sparen locatie van de mogelijke vleermuisverblijfplaats. De locatie van de boom met voor vleermuizen geschikte holte is aangegeven met een pijl. Niet alle bomen binnen het onderzoeksgebied worden gerooid. Bron kaart: gemeente Utrecht.

Afb. 3: Beeld van het onderzoeksgebied met een aantal van de te kappen bomen.

Afb. 3: Stamschade in de stam van een populier, geschikt als verblijfplaats van vleermuizen. De boom blijft gespaard waardoor een eventuele functie als verblijfplaats niet in het geding komt mits de holte niet rechtstreeks wordt aangelicht.